

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918”
DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ**

TEZĂ DE DOCTORAT

**MISIUNEA BISERICII ORTODOXE FINLANDEZE
ȘI LEGĂTURILE EI CU
BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ**

~ rezumat ~

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC
PR. PROF. UNIV. DR. MIHAI HIMCINSCHI**

**CANDIDAT
PR. MEDIC VLAD TOADER**

**ALBA IULIA
2015**

Cuprins

Cuvinte cheie

Abrevieri

Introducere

1. Importanța temei
2. Noutatea cercetării – stadiul cunoașterii
3. Întrebările de cercetare
4. Metodologia cercetării
5. Prezentare generală a lucrării

CAPITOLUL I

Biserica Ortodoxă Finlandeză – Monografie

I.1. Un făr al Ortodoxiei în nordul Europei

I.2. Periplu istoric

I.2.1. Pătrunderea creștinismului pe teritoriul Finlandei

I.2.1.1. Primele contacte ale finlandezilor cu creștinismul
– Creștinismul răsăritean ortodox

I.2.1.2. Creștinismul de rit roman

I.2.2. Reforma

I.2.3. Partea estică a Regatului Suediei

I.2.4. Țarul, Marele Duce al Finlandei

I.2.5. Eparhie a Bisericii Ortodoxe Ruse

I.2.6. Biserică autonomă a Finlandei independente

I.2.7. Răstignită de ororile războiului

I.2.8. Reconstrucția

I.2.9. Trecutul recent și prezentul îndreptat spre viitor

I.3. Organizare

I.3.1. Eparhia Kareliei

I.3.2. Eparhia de Helsinki

I.3.3. Eparhia de Oulu

I.3.4. Administrația Centrală Bisericească

I.3.4.1. Arhiepiscopul

I.3.4.2. Sinodul Episcopilor

I.3.4.3. Adunarea Generală Bisericească

I.3.4.4. Consiliul Administrativ Bisericesc

I.4. Învățământul teologic

I.4.1. Etape istorice

- I.4.2. Departamentul de Teologie Ortodoxă al Universității Finlandei de Est și Institutul Teologic Ortodox din Joensuu
- I.5. Mănăstirile
 - I.5.1. Vetre monahale de altă dată: Valaam, Konevitsa, Petsamo și Lintula
 - I.5.2. Mănăstirile finlandeze astăzi
 - I.5.2.1. Uusi Valamo (Noul Valaam)
 - I.5.2.1.1. Vechiul Valaam de pe Ladoga
 - I.5.2.2. Lintula
 - I.5.2.2.1. Petros Sasaki și Mănăstirea Lintula
 - I.5.3. Noi vârstare ale monahismului
 - I.5.3.1. Așezământul Nașterea Maicii Domnului
 - I.5.3.2. Frăția Acoperământul Maicii Domanului
 - I.5.3.3. Fundația Moștenirea Tuturor Sfinților Athoniți
- I.6. Mari duhovnici
 - I.6.1. Schiegumenul Hariton
 - I.6.2. Schiegumenul Ioan
 - I.6.3. Ieroschimonahul Michail, zăvorâtul Noului Valaam
- I.7. Sfinți cu un cult deosebit
 - I.7.1. Sfinții Serghie și Herman de la Valaam
 - I.7.2. Sfântul Arsenie de la Konevitsa
 - I.7.3. Sfântul Trifon de la Petsamo
 - I.7.4. Sfântul Alexandru de Svir
 - I.7.5. Sfântul Gherman de Alaska
- I.8. Organizații și instituții
 - I.8.1. Frăția Sfinții Serghie și Gherman
 - I.8.2. Asociația Tineretului Ortodox
 - I.8.3. Filantropia
 - I.8.4. Asociația Preoților Ortodocși
 - I.8.5. Pistis
 - I.8.6. Asociația Studenților Ortodocși
 - I.8.7. Societatea Internațională pentru Muzică Bisericească Ortodoxă
 - I.8.8. Asociația Pictorilor Iconari din Finlanda
 - I.8.9. Alte organizații și fundații
 - I.8.10. Riisa - Muzeul Bisericii Ortodoxe
 - I.8.11. Centrul Cultural Sofia
 - I.8.12. Alte instituții ortodoxe
- I.9. Publicațiile

- I.9.1. Aamun Koitto
- I.9.2. Ortodoksinen kalenteri
- I.9.3. Ortodoksia
- I.9.4. Alte publicații
- I.10. Relații inter-ortodoxe și inter-creștine

CAPITOLUL II

Misiunea Bisericii Ortodoxe Finlandeze

- II.1. Misiunea internă
 - II.1.1. Evanghelizarea
 - II.1.1.1. Taberele
 - II.1.1.1.1. Studiu de caz: Parohia Ortodoxă Helsinki
 - II.1.1.2. Frăția Sfinții Serghie și Gherman
 - II.1.1.3. Biserica și Armata
 - II.1.2. Mărturia
 - II.1.2.1. Mănăstirile
 - II.1.2.1.1. Noul Valaam
 - II.1.2.1.2. Lintula
 - II.1.2.1.3. Așezământul Nașterea Maicii Domnului
 - II.1.3. Pastorația
 - II.1.3.1. Originile practicii euharistice de azi în Biserica Ortodoxă a Finlandei
 - II.1.4. Diaconia
 - II.1.4.1. Studiu de caz: Parohia Ortodoxă Helsinki
 - II.1.4.2. Biserica și instituțiile sociale
 - II.1.5. Liturghia după Liturghie
 - II.1.5. Kirkko kahvi
- II.2. Misiunea externă ortodoxă finlandeză
 - II.2.1. Misiunea externă în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea
 - II.2.1.1. Africa de Est
 - II.2.1.2. Studiu de caz: Eija Ipatti
 - II.2.1.3. Studiu de caz: Pr. Teppo Siili și preoteasa Pirkko Siili
 - II.2.1.4. Proiecte de dezvoltare
 - II.2.1.4.1. Proiecte pentru școli
 - II.2.1.4.2. Proiecte pentru sănătate

- II.2.1.4.3. Alte proiecte de dezvoltare
- II.2.1.4.4. Activități sociale fără ajutor guvernamental
- II.2.2. Misiunea externă ortodoxă finlandeză astăzi
 - II.2.2.1. Kenya
 - II.2.2.2. Etiopia
 - II.2.2.3. Tanzania
 - II.2.2.4. Republica Moldova
 - II.2.2.5. Alte destinații ale lucrării misionare externe
 - II.2.2.6. Planuri pentru viitorul apropiat: Rwanda, Burundi și Uganda
 - II.2.2.7. Finanțare

CAPITOLUL III

Relațiile Arhiepiscopiei Ortodoxe a Kareliei și a Toata Finlanda cu Patriarhia Ecumenică

- III.1. Arhiepiscopul Herman Aav
 - III.1.1. Episcopul Herman al Kareliei și Locțiitor de Arhiepiscop al Viipuriului și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Grigorie al VII-lea
 - III.1.2. Episcopul Herman al Kareliei și Locțiitor de Arhiepiscop al Viipuriului și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Constantin al VI-lea
 - III.1.3. Arhiepiscopul Herman al Sortavalei și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Vasile al III-lea
 - III.1.4. Arhiepiscopul Herman al Kareliei și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Fotie al II-lea
 - III.1.5. Arhiepiscopul Herman al Kareliei și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Veniamin I
 - III.1.6. Arhiepiscopul Herman al Kareliei și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Maxim al V-lea
 - III.1.7. Arhiepiscopul Herman al Kareliei și a Toată Finlanda – Patriarhul Ecumenic Atenagora I
- III.2. Arhiepiscopul Paavali Olmari
 - III.2.1. Arhiepiscopul Paavali Olmari – Patriarhul Ecumenic Atenagora I
 - III.2.2. Arhiepiscopul Paavali Olmari – Patriarhul Ecumenic Dimitrie I

- III.3. Arhiepiscopul Johannes Rinne
 - III.3.1. Arhiepiscopul Johannes Rinne – Patriarhul Ecumenic Dimitrie I
 - III.3.2. Arhiepiscopul Johannes Rinne – Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I
- III.4. Arhiepiscopul Leo Makkonen
 - III.4.1. Arhiepiscopul Leo Makkonen – Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I

CAPITOLUL IV

Relațiile Bisericii Ortodoxe Finlandeze cu Biserica Ortodoxă Română

- IV.1. Arhiepiscopul Herman Aav
 - IV.1.1. Arhiepiscopul Herman Aav – Patriarhul Miron Cristea
 - IV.1.2. Arhiepiscopul Herman Aav – Patriarhul Nicodim Munteanu
 - IV.1.3. Arhiepiscopul Herman Aav – Patriarhul Justinian Marina
- IV.2. Arhiepiscopul Paavali Olmari
 - IV.2.1. Arhiepiscopul Paavali Olmari – Patriarhul Justinian Marina
 - IV.2.2. Arhiepiscopul Paavali Olmari – Patriarhul Iustin Moisescu
 - IV.2.3. Arhiepiscopul Paavali Olmari – Patriarhul Teoctist Arăpașu
- IV.3. Arhiepiscopul Johannes Rinne
 - IV.3.1. Arhiepiscopul Johannes Rinne – Patriarhul Teoctist Arăpașu
- IV.4. Arhiepiscopul Leo Makkonen
 - IV.4.1. Arhiepiscopul Leo Makkonen – Patriarhul Teoctist Arăpașu
 - IV.4.2. Arhiepiscopul Leo Makkonen – Patriarhul Daniel Ciobotea

CONCLUZII

Anexe

BIBLOGRAFIE

1. Ediții ale Sfintei Scripturi
2. Dicționare, enciclopedii, compendii
3. Cărți
4. Articole și studii
5. Diferite publicații
6. Teze de doctorat
7. Disertații
8. Interviu

9. Scrisori
10. Telegramme
11. Fax-uri
12. Documente inedite
13. E-mail-uri
14. Site-uri internet
15. Cărți de oaspeți

CUVINTE CHEIE

Arhiepiscopia Kareliei și a Toată Finlanda

Finlanda

Țară nordică

Uusi Valamo (Noul Valaam)

Konevitsa

Petsamo

Lintula

Organizație ortodoxă

Războiul de Iarna

Războiul de Continuare

Misiune

Misiune internă

Misiune externă

Evangelizare

Mărturie

Pastorație

Diaconie

Liturghie după Liturghie

Proiecte de dezvoltare

Tabere

Relații bisericești

Politică bisericească

Patriarhia Ecumenică

Patriarhia Română

Arhiepiscopul Herman Aav

Arhiepiscopul Paavali Olmari

Arhiepiscopul Johannes Rinne

Arhiepiscopul Leo Makkonen

Patriarhul Justinian Marina

Patriarhul Teoctist Arăpașu

MISIUNEA BISERICII ORTODOXE FINLANDEZE ȘI LEGĂTURILE EI BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

~ rezumat ~

În urma periplului pe care l-a reprezentat această cercetare, am privit Arhiepiscopia Ortodoxă A Kareliei și a Toată Finlanda din mai multe puncte de vedere. Am observat cât de diferită este de Biserica Ortodoxă Română, ca diversitate în cadrul Ortodoxiei și în același timp aceeași cu ea, amândouă unite în trupul al cărui unic Cap este Hristos.

Am descoperit sau redescoperit această Biserică în calitatea ei de subiect autonom al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol. Am văzut că are o vechime aproape milenară, precedând pe acele meleaguri sosirea creștinismului de rit apusean, convertit ulterior în luteran, prin intermediul unui dintre primii finlandezi luterani din istorie, episcopul Mikael Agricola, părintele limbii finlandeze literare.

Ortodoxia finlandeză este consecința activității misionarilor călugări ruși care au folosit ca metodă de lucrare misionară întemeierea de mănăstiri, începând de la marele Lac Ladoga, până în regiunea Petsamo, pe malul Oceanului Înghețat. Acești primi misionari au și rămas de altfel atât în conștiința populară, cât și în cea a Bisericii locale ca Sfinții Luminători ai Kareliei și prin ea a întregii Finlande. Ei sunt sfinții Serghie și Gherman de la Valaam, Arsenie de la Konevitsa, Trifon de la Petsamo și Alexandru de Svir. La ei este adăugat și Sfântul Gherman de Alaska, plecat de la Valaam ducă lumina credinței în America de Nord via Siberia. Ortodoxia adusă de către aceștia a supraviețuit dominației suedeze catolice și ulterior protestante a teritoriului finlandez. La sfârșitul secolului al XIX-lea, inclusiv pentru rațiuni politice, a fost orânduită o eparhie ortodoxă ce cuprindea Marele Ducat al Finlandei, care devenise parte a Imperiului Țarist, eparhie în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse.

Pe fondul neliniștilor apărute în Rusia ca urmare a izbucnirii Revoluției Bolșevice, Finlanda și-a obținut independența pe 6 decembrie 1917. Dintr-o nevoie de totală autodeterminare și de rupere completă de influența rusească, Biserica Finlandeză ajutată de tânărul Stat finlandez a obținut din partea proaspăt reînființatei Patriarhii a Moscovei și a Patriarhului Tihon o largă autonomie. Ca urmare a stării de agonie în care Biserica Rusă a intrat sub nou instauratul regim sovietic, oficiali bisericești și de stat finlandezi au cerut autocefalia de la Patriarhia de Constantinopol, primind în 1923 autonomia în cadrul acesteia, prin Tomosul dat de Patriarhul Meletie al IV-lea. Starea de echilibru atinsă astfel a fost grav zdruncinată prin pierderea a 90% din averi și evacuarea a 75% din credincioșii săi ca urmare a pierderilor suferite de Finlanda în fața Uniunii Sovietice în cel de-al Doilea Război Mondial. Cu ajutorul

susținut al statului, având aproape un statut de Biserică în exil, aceasta s-a redresat, restabilizat, și a devenit un membru activ pe scena internațională a dialogurilor intercreștine, culminând cu devenirea de membru de sine stătător al Consiliului Mondial al Bisericilor. S-a implicat puternic în organizări de întruniri atât inter-ortodoxe cât și inter-creștine, în acestea din urmă ca delegați ai Patriarhiei Ecumenice. În anii '70 și '80 a avut o activitate marcată în organizația pan-ortodoxă a tineretului ortodox Syndesmos.

Din punct de vedere al împărțirii administrative BOF a plecat de la o simplă episcopie cu un episcop, apoi urcată în demnitatea de arhiepiscopie. În 1925 a fost înființată o nouă eparhie, numărul crescând la două, dar au fost nevoie de 10 ani pentru a se găsi un ocupant potrivit pentru noul scaun episcopal. Reședința arhiepiscopală a suferit în mai puțin de un secol mutări succesive din cauze situației istorice și mai ales a războiului, de la Viipuri/Vyborg la Sortavala/Serdopol, apoi pentru puțin timp la Helsinki și ajungând într-un final la Kuopio, unde se află până astăzi. Sunt voci în Biserica Finlandeză care arată că, dată fiind noua reșezare a populației și aglomerarea celor mai mulți ortodocși în sudul țării, la un moment nu foarte îndepărtat Tronul arhiepiscopal va fi din nou adus în capitala țării, de data aceasta definitiv. La sfârșitul anilor '70 Biserica a căpătat actuala împărțire, cu trei eparhii, a Kareliei, de Helsinki și de Oulu, cu un arhiepiscop, doi mitropoliți și un post permanent de episcop vicar al arhiepiscopului, cu titlul „*de Joensuu*”. Titlurile ierarhilor finlandezi urmează situația existentă în bisericile grecești.

Arhiepiscopia Finlandei este o Biserică cu părinți duhovnicești pe care îi cinstește în mod deosebit, îmbunătățiți tot în Mănăstirea Valaamului, marca Ortodoxiei finlandeze. Este o Biserică o asociațiilor, organizațiilor și fundațiilor, și mai ales a democrației, fapt care deși bun în sine, este totuși nespecific Bisericii Ortodoxe în general. Are un Departament de Teologie Ortodoxă în cadrul Universității Finlandei de Est și un Institut teologic la Joensuu, complementar celui dintâi. În BOF se tipăresc o serie de publicații religioase și teologice.

Problema autocefaliei a apărut de mai multe ori în Biserica Ortodoxă Finlandeză. Ea a fost prima oară cerută în 1923, la Constantinopol, cu ocazia negocierilor de schimbare a jurisdicției din cea a Moscovei în cea a Patriarhiei Ecumenice. O nouă pulsione spre acest deziderat a avut loc la sfârșitul anilor '70, începutul anilor '80, din nou cu sprijinul Statului, însă spre marea dezamăgire a Arhiepiscopului de atunci, Paavali Olmari, ea nu s-a înfăptuit. În prezent această năzuință care plutește în aer, a fost reabordată în mod neoficial pe lângă actualul Patriarh Ecumenic, care ar fi răspuns că problema trebuie lăsată la hotărârea viitorului Sfânt și Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe.

Legăturile cu Biserica de la Constantinopol au ajutat la cristalizarea unei identități a finlandezilor ortodocși, care încă mai oscilează între aceste două mari tradiții ortodoxe, rusă, de unde au luat naștere, și greacă, în care au fost primiți la trecerea între primul și al doilea sfert de veac XX. De altfel s-a și identificat o afinitate a karelienilor pentru tradiția rusească și a nou convertiților la Ortodoxie pentru cea grecească. **Această combinație, a tradițiilor ortodoxe rusă și greacă, grefate pe un fond protestant, este poate descrierea cea mai scurtă și mai cuprinzătoare a Ortodoxiei finlandeze.**

Din aceste considerente istorice și trăsături caracteristice decurge și specificul lucrării misionare a Bisericii Ortodoxe Finlandeze. Misiunea acesteia este atât una internă, cât și, surprinzător pentru o Biserică și mică și ortodoxă, una externă. Misiunea internă se realizează prin colaborarea între parohii și organizații ortodoxe special înființate în acest scop. Ea se realizează nuanțat pe grupe de vârstă și pe categorii sociale. Există programe misionare pentru copii, pentru tineri, pentru adulți, pentru bătrâni, pentru familii, pentru oameni afectați de depresie. O metodă de bază este organizarea de tabere pentru toți aceștia, socializarea fiind un factor cheie prin care se transmite învățătura creștină și prin care se contracarează efectele negative ale societății contemporane. Se organizează cluburi pentru toate categoriile de vârstă pe lângă parohii, cu preocupări variate modelate pe profilul participanților. Se publică materiale educative, reviste ce sunt trimise automat de parohii la domiciliile copiilor, etc. Sunt organizate coruri de muzică bisericească pe lângă parohii. Mănăstirile sunt implicate în misiune prin însăși existența lor cât și prin activități de traducere și publicare, prin slujbele zilnice, prin prelegeri organizate în diferite locuri din țară. La Noul Valaam există Universitatea populară Valamo (Valamon kansanopisto, Valamo Lay Academy), unde sunt organizate cursuri de o varietate extraordinară, începând de la învățătura de credință ortodoxă, pictură de icoane și până la scrierea unei autobiografii sau confecționare de bijuterii din argint. **Însă metoda misionară cea mai importantă de coeziune a comunității în Biserica Ortodoxă Finlandeză este și rămâne Sfânta Euharistie.** În Arhiepiscopia Finlandei majoritatea participațiilor la liturghie se împărtășesc, excepția fiind cei care nu o fac, spre deosebire de situația din România. Acest lucru nu se întâmplă pentru că Sfintele Taine ar fi desconsiderate și astfel banalizate, ci pentru că așa ne-a învățat Hristos, oricât de incredibil, de șocant sau de surprinzător ar suna. Pe Acesta Îl recunoaștem totuși ca Întemeietor al Bisericii noastre, noi fiind cei care părem că nu mai reușim să înțelegem ce a vrut să spună prin cuvintele „Beți dintru acesta toți” (Matei 26:27).

Misiunea BOF cunoaște și o latură externă importantă. Ea decurge din conștiința că (și) ei sunt Biserica, și că Biserica este trimisă în lume de Dumnezeu-

Tatăl, în Hristos, prin Sfântul Duh, fiind deci eminentamente misionară, înainte de orice altă trăsătură. Lucrarea săvârșită este de două tipuri. Prima este de ajutorare a Bisericii locale în activitatea ei învățătoarească, a doua fiind ajutorare prin derulare de proiecte de dezvoltare sau ajutor umanitar. Aceste activități au fost mereu desfășurate în colaborare cu Biserica locală, spre zidirea ei, nu ca o concurență adusă acesteia. Dacă au fost întemeiate noi parohii, ele se adăugau Bisericii locale, cum a fost situația în Kenya, sub jurisdicția Patriarhiei Alexandriei. În ajutorul umanitar în caz de calamități și catastrofe, chiar dacă s-a colaborat și cu Biserica locală, nu s-a ținut niciodată cont de apartenența confesională, religioasă, etnică sau de gen a celui ajutat. Astfel de acțiuni au fost desfășurate în Europa de Est: Karelia rusească, Republica Moldova, în Africa: Uganda, Kenya, Tanzania, Etiopia, etc, în Orientul Mijlociu, în Asia de Sud-Est.

Primul arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe ca parte a Statului finlandez și a Patriarhiei Ecumenice a fost Herman Aav, originar din Estonia. Acesta a condus Biserica în vremuri de stabilizare urmate de tragedie și apoi de o nouă restabilizare. A realizat clarificarea multor probleme din viața bisericească, purtând o bogată corespondență cu Constantinopolul și cu mulții săi patriarhi din prima jumătate a secolului trecut: Grigorie al VII-lea, Constantin al VI-lea, Vasile al III-lea, Fotie al II-lea, Veniamin I, Maxim al V-lea, cât și cu Atenagora I, după ultimul război mondial. Corespondența a avut și cu patriarhii României Nicodim și Justinian. Păstorirea lui în legăturile cu Biserica română a fost una în care studenți finlandezi au studiat în România, la Cernăuți și la București, profesori de teologie au fost traduși în finlandeză sau au ajutat la clarificarea situației calendarului, Arhiepiscopia finlandeză fiind singura Biserică Ortodoxă locală care sărbătorește inclusiv Paștile pe calendarul îndreptat.

Pe tronul arhiepiscopal a urmat Paavali Olmari, rus de origine, dar care s-a identificat până la confundare cu Biserica pe care a condus-o. Acesta a fost un liturgist talentat și un promotor al readeptării euharistice a secolului trecut, care încă la noi nu se observă pretutindeni. Atitudinea și scrierile sale au marcat întreaga Biserică, ce și astăzi își datorează practica euharistică acestui ierarh adept fervent al întoarcerii la matca primordială creștină apostolică. Relațiile cu Constantinopolul s-au intensificat, însă cu toate acestea dorința sa de a avea oaspete un patriarh ecumenic nu s-a împlinit. A fost și momentul în care poziția lui a intrat în conflict cu Constantinopolul pe fondul relațiilor cu Biserica Ortodoxă din America, ce își primise autocefalia din partea Patriarhiei Moscovei, fapt contestat de Patriarhia Ecumenică. Paavali s-a văzut nevoit să se conformeze ca urmare a amenințărilor venite de pe Bosfor, nu fără a își exprima explicit toate frustrările și nemulțumirile produse de conduita Tronului Ecumenic.

Relațiile cu România au căpătat o nouă turnură prin debutul vizitelor reciproce, începute de către ierarhul finlandez și întoarse chiar și de români, în plin regim comunist, prin ce a Episcopului Teotist al Aradului, viitorul Patriarh al României. Corespondența bogată s-a păstrat din timpul Patriarhului Justinian, ca și din vremea Patriarhului Iustin.

Paavali Olmari s-a retras din scaun și un nou arhiepiscop finlandez a însemnat și trăsături noi în relațiile bisericești. În primul rând Johannes Rinne este primul de etnie finlandeză, și încă din minoritatea ce are limba suedeză ca limbă maternă. Fost preot luteran convertit la Ortodoxie, doctor al universității de limbă suedeză din Turku, Academia din Åbo (numele suedez al vechii capitale finlandeze), acesta a urmat bogate studii și în Grecia, fiind hirotonit diacon și preot chiar în Catedrala patriarhală din Fanar, de către un mitropolit al Tronului Ecumenic. După astfel de legături apropiate cu grecii, acesta a fost primul arhiepiscop în timpul căruia un patriarh ecumenic a vizitat Finlanda, în persoana lui Bartolomeu I. Corespondența ierarhului finlandez a fost una bogată atât cu Patriarhul Bartolomeu, cât și cu înaintașul acestuia Dimitrie I, peste a cărui arhipăstorire s-a suprapus cea a lui Johannes Rinne. Răstimpul Arhiepiscopului Johannes pe Tronul de la Kuopio a reprezentat, mai ales după așa-numita Revoluție din Decembrie 1989 și un apogeu al relațiilor cu Patriarhia Română, acesta fiind invitat în numeroase rânduri de către Patriarhul Teotist, participând la evenimente, vizitând Muntenia, Moldova, Ardealul și Oltenia, legând prietenii cu ierarhi români și purtând corespondență inclusiv cu Mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului sau cu Mitropolitul Daniel al Moldovei și Bucovinei.

Înaltpreasfințitul Părinte Leo este cel de-al patrulea Arhiepiscop al Finlandei, karelian, ales de către Adunarea Generală Bisericească în urma retragerii predecesorului său, la fel cum de altfel toți arhiepiscopii finlandezi din istorie au făcut. Arhipăstorirea sa a fost marcată de excluderea în 2008 și 2009 a Bisericii Ortodoxe Finlandeze de către Patriarhia Ecumenică din întâlnirile între întâistătorii ortodocși, cât și din dialogurile teologice inter-creștine. Aceasta s-a întâmplat pe fondul neînțelegerilor dintre Patriarhia de Constantinopol și Patriarhia Moscovei cauzate de situația Bisericii Ortodoxe din Estonia. Probabil ca o consecință a aceleiași realități și relațiile cu Patriarhia Română s-au diminuat simțitor, cel puțin la nivel de întâistători, ultima întâlnire oficială între Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României și Înaltpreasfințitul Părinte Leo al Finlandei având loc cu prilejul întronizării Preafericirii Sale, în anul 2007. Au continuat să existe însă vizite private între ierarhi finlandezi și români, schimburi de profesori, cât și de studenți, de ambele părți.

Ca o concluzie generală, putem încheia cu cuvintele desprinse dintr-o vizită efectuată în România, într-un popas făcut la Centrul eparhial de la Râmnicu Vâlcea, de către Arhiepiscopul Johannes Rinne, în care ierarhul finlandez s-a bucurat de compania generoasă și permanentă a Patriarhului Teoctist Arăpașu. Cu acest prilej, ilustul român de vrednică pomenire a rostit niște cuvinte care condensează în ele poate teologia întregă: „*Să nu risipim din acest tezaur al moștenirii noastre veșnice, al doctrinei ortodoxe, pe care trebuie să-l mărturisim cu tărie lumii de azi, spre a îndeplini cuvântul Mântuitorului: <Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, L-am săvârșit.> (Ioan 17:4)*”¹

În încheiere, îmi exprim speranța că teza de față se va bucura de interesul comunității academice.

¹ Prof. Liviu Stoina, *Vizita în România a Înalț Prea Sfințitului Ioan, Arhiepiscopul Kareliei și al Întregii Finlande*, în *Biserica Ortodoxă Română, Buletinul Oficial al Patriarhiei Române*, București, Anul CXII, Nr. 1-6, ianuarie-iunie, 1994, p. 120.